ODLUKE

ODLUKA KOMISIJE (EU) 2017/97

od 4. srpnja 2016.

o državnoj potpori SA.40168 – 2015/C (ex SA.33584 – 2013/C (ex 2011/NN)) koju je provela Nizozemska u korist profesionalnog nogometnog kluba Willem II. iz Tilburga

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2016) 4061)

(Vjerodostojan je samo tekst na nizozemskom jeziku)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 108. stavak 2. prvi podstavak,

uzimajući u obzir Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, a posebno njegov članak 62. stavak 1. točku (a),

nakon što je pozvala zainteresirane strane da dostave svoje primjedbe u skladu s člankom 108. stavkom 2. Ugovora ([1]) te uzimajući u obzir njihove primjedbe,

budući da:

1. **POSTUPAK**

(1) Jedan je građanin 2010. obavijestio Komisiju da je Nizozemska provela mjeru potpore u korist profesionalnog nogometnog kluba Willem II. iz Tilburga. Ova je pritužba evidentirana pod brojem SA.31122. Komisija je 2010. i 2011. zaprimila i pritužbe u vezi s mjerama u korist drugih profesionalnih nogometnih klubova u Nizozemskoj, odnosno klubova MVV iz Maastrichta, FC Den Bosch iz 's-Hertogenboscha, PSV iz Eindhovena i NEC iz Nijmegena. Dopisom od 2. rujna 2011. Nizozemska je dostavila Komisiji dodatne informacije o mjerama u pogledu kluba Willem II.

(2) Dopisom od 6. ožujka 2013., Komisija je obavijestila Nizozemsku da je odlučila pokrenuti postupak iz članka 108. stavka 2. Ugovora u vezi s mjerama u korist klubova Willem II., NEC, MVV, PSV i FC Den Bosch.

(3) Odluka Komisije o pokretanju postupka (dalje u tekstu: „odluka o pokretanju postupka") objavljena je u *Službenom listu Europske unije* ([2]). Komisija je pozvala zainteresirane strane da dostave svoje primjedbe na predmetne mjere.

(4) Nizozemska je opažanja u okviru postupka u pogledu mjera u korist kluba Willem II. dostavila dopisima od 31. svibnja 2013. i 12. studenoga 2013. Nizozemska je također odgovorila na zahtjev za dodatne informacije dopisom od 11. veljače 2014.

(5) Komisija je primila opažanja općine Tilburg (dalje u tekstu: „općina") kao zainteresirane strane u pogledu mjere u korist kluba Willem II. Ona ih je proslijedila Nizozemskoj koja je dobila priliku reagirati; njezine su primjedbe primljene u dopisu od 12. studenoga 2013. i na sastanku koji se održao 20. ožujka 2014.

([1]) Odluka Komisije u predmetu SA.33584 (2013/C) (ex 2011/NN) – Potpora Nizozemske određenim nizozemskim profesionalnim nogometnim klubovima u razdoblju 2008. – 2011. – Poziv na podnošenje primjedbi u skladu s člankom 108. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 116, 23.4.2013., str. 19.).

([2]) Vidjeti bilješku 1.

(6) Nakon odluke o pokretanju postupka i u dogovoru s Nizozemskom, pokrenuti su zasebni istražni postupci za različite klubove. Istražni postupak za klub Willem II. evidentiran je pod brojem predmeta SA.40168.

2. DETALJNI OPIS MJERE

2.1. Mjera i njezin korisnik

(7) Nacionalni nogometni savez Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (dalje u tekstu: „KNVB") krovna je organizacija za profesionalna i amaterska nogometna prvenstva. Profesionalni nogomet u Nizozemskoj organiziran je kao sustav od dvije lige. U sezoni 2014./2015. u njemu je sudjelovalo 38 klubova od kojih se 18 natjecalo u višoj ligi (*eredivisie*), a njih 20 u nižoj ligi (*eerste divisie*).

(8) Klub Willem II. osnovan je 1898., a profesionalni nogometni klub postao je 1954. kada je u Nizozemskoj uveden profesionalni nogomet. Klub Willem II. igra kao domaćin na stadionu *Koning Willem II Stadion* (dalje u tekstu: „stadion" u Tilburgu. Klub Willem II. prešao je u sezoni 2010./2011. iz više lige u nižu. U višu se ligu vratio 2012., a zatim je ponovo prešao u nižu 2013. Ponovo se vratio u višu ligu 2014. Klub Willem II. posljednji je puta na nekom europskom natjecanju igrao u sezoni 2005./2006. (Kup UEFA).

(9) Sadašnji pravni oblik kluba Willem II. jest *Willem II Tilburg B.V.* Pravni subjekt *Willem II Tilburg B.V.* (dalje u tekstu: „Willem II.") korisnik je predmetne mjere. U vlasništvu je zaklade *Stichting Beheer Betaald Voetbalorganisatie Willem II Tilburg*. Postoji i jedno odvojeno udruženje (*Vereniging*) Willem II. Klub Willem II. je srednje veliko poduzeće koje je 2012. imalo 53 zaposlenika. U računovodstvenoj godini 2008./2009. ono je imalo godišnji promet 11,4 milijuna EUR, a u računovodstvenoj godini 2009./2010. promet od 9,9 milijuna EUR.

(10) Općina i klub Willem II. sklopili su 2004. ugovor kojim je općina postala jedini vlasnik ([3]) stadiona i kojim je klub Willem II. stupio u zakup radi upotrebe stadiona. Tim se ugovorom o zakupu utvrdilo da općina daje klubu Willem II. stadion u najam a da on za to mora plaćati godišnju najamninu od 1 001 731 EUR te PDV i varijabilne troškove. Najamnina se temeljila na troškovima ulaganja, amortizacijskom razdoblju u trajanju od 30 godina i kamatnoj stopi od 5,5 % koju je općina primjenjivala u vrijeme kada je taj ugovor sklopljen. Uvjetima 30-godišnjeg zakupa nastojalo se osigurati korištenje stadiona koje bi za općinu bilo proračunski neutralno. Komisija je u točki 51. odluke o pokretanju postupka navela da se tada dogovorenim parametrima jamčilo da klub Willem II. plaća najamninu koja pokriva sve troškove, čime se izbjegavala svaka potpora za poslovanje tog nogometnog kluba. Iako veći od prosjeka, iznos najamnine bio je u okvirima iznosa najamnina koje su plaćali ostali. Od 2004. do 2008. klub Willem II. bio je sposoban plaćati najamninu.

(11) U nogometnoj sezoni 2009./2010. klub Willem II. suočio se s financijskim teškoćama, a u svibnju 2010. objavio je da se nalazi na rubu stečaja. Nakon što je prvo obustavila plaćanje najamnine za 2009., općina je 31. svibnja 2010. odlučila sniziti, retroaktivno od 2004., najamninu i ostale troškove. Učinak te odluke bilo je smanjenje godišnjeg zaduženja tog nogometnog kluba za 0,4 milijuna EUR u razdoblju od šest godina, zahvaljujući čemu je Willemu II izvršena uplata – u dvije tranše – u iznosu od 2,4 milijuna EUR, a od tog je iznosa odbijena preostala najamnina za 2009. Novi zakup, kojim se zamjenjuje zakup iz 2004., ugovoren je 31. listopada 2011.

(12) Odluka općine od 31. svibnja 2010. temeljila se na uvjetu da klub Willem II. ispuni obveze iz plana restrukturiranja kojim se nastojala ponovo uspostaviti dugoročna održivost kluba Willem II. Uvjeti iz tog plana uključivali su obveze tromjesečnog financijskog izvješćivanja, uravnoteženi proračun za sljedeću nogometnu sezonu, pronalaženje načina za čišćenje svoje bilance, potrebu za poštivanjem normi nacionalnog nogometnog udruženja u pogledu plaća igrača te uvođenje nove upravljačke i nadzorne strukture. Općina je mjere koje je klub Willem II. poduzeo radi ispunjavanja tih uvjeta smatrala zadovoljavajućima pa je stoga isplatila i drugu tranšu spomenutih 2,4 milijuna EUR.

(13) Nizozemska nije o svojem planu da klubu Willem II. dodijeli 2,4 milijuna EUR obavijestila Komisiju u skladu s člankom 108 stavkom 3. Komisija nije bila obaviještena ni o odluci koja je 2009. donesena o obustavi plaćanja godišnje najamnine za sezonu 2009./2010.

([3]) Prije no što je taj ugovor sklopljen, općina je bila pravni vlasnik stadiona i zemljišta na kojemu se on nalazi, a Willem II bio je ekonomski vlasnik stadiona u koji je uložio vlastiti novac.

2.2. **Mogući učinak potpore**

(14) Nizozemska je izrazila dvojbe u pogledu učinka moguće potpore na unutarnje tržište klubova koji ne igraju nogomet na europskoj razini. Međutim, profesionalni nogometni klubovi smatraju se poduzetnicima i podliježu kontroli državnih potpora. Bavljenje nogometom plaćeno je zaposlenje i usluga za koju se dobiva naknada; razvilo se u visokoprofesionalnu djelatnost pa mu se stoga povećao gospodarski učinak ([4]).

(15) Osim što sudjeluju u nogometnim prvenstvima, koja imaju međunarodnu dimenziju, profesionalni nogometni klubovi obavljaju gospodarske djelatnosti na nekoliko tržišta, na tržištu transfera profesionalnih igrača, promidžbe, sponzoriranja, prodaje robe ili izvješćivanja u medijima. Potporom profesionalnom nogometnom klubu jača se njegov položaj na svakom od tih tržišta, od kojih se većina proteže na nekoliko država članica. Stoga, ako se državna sredstva iskoriste za osiguravanje selektivne prednosti profesionalnom nogometnom klubu, neovisno o tome u kojoj ligi on igra, takvom potporom moglo bi se narušiti tržišno natjecanje i ona bi mogla utjecati na trgovinu među državama članicama u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora ([5]).

2.3. **Razlozi za pokretanje postupka**

(16) U svojoj odluci o pokretanju postupka Komisija je došla do preliminarnog zaključka da je općina pružila selektivnu prednost klubu Willem II. koristeći se pritom državnim sredstvima i da je stoga tom nogometnom klubu pružila potporu. Komisija je također zauzela stav da bi se mjerama potpore profesionalnim nogometnim klubovima moglo narušiti tržišno natjecanje i da bi one mogle utjecati na trgovinu među državama članicama u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora.

(17) U odluci o pokretanju postupka Komisija je navela da je klub Willem II. u trenutku kada je dodijeljena predmetna potpora imao financijske teškoće. Kako bi ocijenila spojivost predmetne potpore sa Smjernicama o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzeća u teškoćama ([6]) (dalje u tekstu: „Smjernice"), Komisija je zatražila informacije o usklađenosti sa svim zahtjevima utvrđenima tim Smjernicama.

(18) Komisija nije mogla provjeriti jesu li ispunjeni svi uvjeti iz točaka 34.–37. Smjernica u vezi s prirodom plana restrukturiranja i njegovim izvršenjem. Također, Komisija nije mogla provjeriti jesu li poduzete odgovarajuće kompenzacijske mjere u smislu točaka 38. – 42. Dodatno je trebalo dokazati da je potpora ograničena na najmanju razinu, da je sam korisnik platio primjereni vlastiti doprinos svome restrukturiranju i da će se poštovati načelo jednokratne dodjele.

3. **PRIMJEDBE NIZOZEMSKE**

(19) Nizozemska se nije složila s time da je mjera za restrukturiranje ugovora o zakupu stadiona državna potpora. Prema stajalištu Nizozemske, općina je, kao vlasnik stadiona, obustavom najamnine za glavnog korisnika stadiona za 2009. i snižavanjem 2010., s retroaktivnim učinkom, najamnine i ostalih ugovornih uvjeta, primijenila tržišne uvjete i djelovala u skladu s načelom ulagača u tržišnom gospodarstvu i načelom vjerovnika u tržišnom gospodarstvu. U slučaju stečaja, klub Willem II. izgubio bi odobrenje za sudjelovanje u profesionalnim nogometnim natjecanjima. Općina bi se našla u nezavidnom položaju s nogometnim stadionom koji bi se, uz znatne troškove ulaganja, mogao iskoristiti samo za druge aktivnosti. Nizozemska je tvrdila da je niža najamnina bila u skladu sa najamninom koja se plaća drugdje za druge stadione i da je ona stoga u skladu s tržišnim uvjetima.

([4]) Predmet C-325/08 Olympique Lyonnais ECLI:EU:C:2010:143, točke 27. i 28.; predmet C-519/04 P Meca-Medina i Majcen protiv Komisije ECLI:EU:C:2006:492, točka 22.; predmet C-415/93 Bosman ECLI:EU:C:1995:463, točka 73.

([5]) Odluke Komisije o Njemačkoj od 20. ožujka 2013. o Multifunktionsarena der Stadt Erfurt (predmet SA.35135 (2012/N)), točka 12., i Multifunktionsarena der Stadt Jena (predmet SA.35440 (2012/N)), sažeci obavijesti u SL C 140, 18.5.2013., str. 1. i 2. listopada 2013. o Fußballstadion Chemnitz (predmet SA.36105 (2013/N)), sažetak obavijesti u SL C 50, 21.2.2014., str. 1. stavci 12. – 14.; Odluke Komisije o Španjolskoj od 18. prosinca 2013. o mogućoj državnoj potpori četirima španjolskim profesionalnim nogometnim klubovima (predmet SA.29769 (2013/C)), točka 28., Real Madrid CF (Case SA.33754 (2013/C)), točka 20., i o navodnoj državnoj potpori trima nogometnim klubovima iz Valencije (predmet SA.36387 (2013/C)), stavak 16., objavljene u SL C 69, 7.3.2014., str. 99.

([6]) Priopćenje Komisije – Smjernice Zajednice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzeća u teškoćama (SL C 244, 1.10.2004., str. 2.). Primjena tih smjernica produljena je Komunikacijom Komisije o produljenju primjene Smjernica Zajednice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzeća u teškoćama od 1. listopada 2004. (SL C 296, 2.10.2012., str. 3.).

(20) Alternativno, Nizozemska je tvrdila i da bi ta mjera, kada bi ona i bila potpora, bila spojiva s unutarnjim tržištem. Te su se tvrdnje, kao prvo, temeljile na dopisu koji je Komisija poslala Nizozemskoj 11. srpnja 2002. u pogledu sportske infrastrukture. U tom je dopisu Komisija opisala određene uvjete pod kojima bi smatrala da financiranje sportske infrastrukture nije državna potpora. Kao drugo, te su se tvrdnje temeljile na Smjernicama i članku 107. stavku 3. točki (c) Ugovora.

(21) S obzirom na restrukturiranje kluba Willem II., Nizozemska je opisala financijsku situaciju tog kluba. U računovodstvenoj godini 2008./2009. ([7]) klub Willem II. imao je gubitak od 3,9 milijuna EUR uz promet od 11,4 milijuna EUR, a njegov se vlastiti kapital [*eigen vermogen*] smanjio s 4,1 milijun EUR na 0,2 milijuna EUR. U 2009./2010. ([8]) Willem II. imao je gubitak od 4,4 milijuna EUR uz promet od 9,9 milijuna EUR. Usprkos što mu je općina dodijelila 2,4 milijuna EUR, njegov se vlastiti kapital dodatno smanjio s 0,2 milijuna EUR na *minus* 2,1 milijun EUR.

(22) Svakom je nizozemskom profesionalnom nogometnom klubu potrebno odobrenje KNVB-a, a oni to odobrenje dobiju jedino ako ispunjavaju razne obveze. Jedna od obveza iz tog sustava odnosi se na zdravu financijsku situaciju kluba. Klub mora svake sezone, do 1. studenoga, 1. ožujka i 15. lipnja, podnijeti financijska izvješća u kojima se, između ostaloga, navodi njegova trenutna financijska situacija te proračun za sljedeću sezonu. Na temelju tih izvješća klubovi se razvrstavaju u tri kategorije (1.: nezadovoljavajuće, 2.: zadovoljavajuće i 3.: dobro). Klubovi iz 1. kategorije možda će imati obvezu predstaviti plan poboljšanja kako bi napredovali u 2. ili 3. kategoriju. Ako klub ne postupi u skladu s planom, KNVB može mu odrediti sankcije koje uključuju službeno upozorenje, smanjenje bodova za natjecanje i, kao najoštriju sankciju, oduzimanje dozvole. Profesionalni nogometni klub u Nizozemskoj koji proglasi stečaj gubi svoju dozvolu. Ako se osnuje novi klub koji ga nasljeđuje, taj klub ne prihvaća se izravno u profesionalne nogometne lige već mora početi u drugoj po redu amaterskoj ligi. S obzirom na svoje teškoće klub Willem II. riskirao je gubitak svojeg odobrenja za sudjelovanje u profesionalnim natjecanjima. Godine 2010. on je razvrstan u 1. kategoriju.

(23) Nizozemska je predložila da je u svjetlu tih teškoća odluka općine o dodjeli 2,4 milijuna EUR klubu Willem II. podlijegala nizu uvjeta iz plana restrukturiranja koji je sastavio klub Willem II. ([9]) Tim se planom nastojalo u tri godine uspostaviti zdrav financijski položaj. Također je cilj tog plana bio ispunjavanje zahtjeva KNVB-a za dodjelu statusa 2. kategorije (zadovoljavajuće) do kraja njegove financijske godine 2012./2013. KNVB je status 2. kategorije dodijelio već u studenome 2011.

(24) Planom restrukturiranja obuhvaćena je nova uprava, smanjivanje broja osoblja i smanjenja u skupini igrača. Njime se predvidjelo smanjenje broja igrača pod ugovorom. Nekoliko će se igrača dati u transfer, postojeći će se ugovori produžiti uz niže isplate, za nove će se igrače ili sklapati novi ugovori bez plaćanja transfera ili će se igrači unajmiti od drugih klubova. Cilj tog plana bio je smanjiti troškove za osoblje i igrače sa 77 % na manje od 55 %.

(25) Kada su se pojavile financijske teškoće, devet se privatnih subjekata usuglasilo da 2009. posude klubu Willem II. sveukupno 2,25 milijuna EUR. Njih se 2010. moglo nagovoriti da trajanje tih zajmova produže, da ne podnose svoje potraživanja dok se ponovo ne uspostavi dovoljna likvidnost Willema II te da prihvate niže kamate na ta potraživanja; šest među njima otišlo je dalje i otpisalo 10 % svojih potraživanja. Cilj plana restrukturiranja bio je omogućiti Willemu II da unutar tri godine ostvari umjerenu poslovnu dobit. Pokazalo se da je plan realan. Klub Willem II. u 2010./2011. i u 2011./2012. ostvario je dobit od približno 0,3 milijuna EUR, a u 2012./2013. manji iznos od toga; poboljšao je stanje vlastitog kapitala na minus 1,4 milijuna EUR s 30. lipnjem 2012., na minus 1,3 s 30. lipnjem 2013., a u računovodstvenoj godini 2013./2014. to je stanje postalo pozitivno.

4. **PRIMJEDBE ZAINTERESIRANIH STRANA**

(26) Općina je u skladu s postupkom dostavila opažanja koja su uglavnom istovjetna opažanjima koje je dostavila Nizozemska. Općina je ujedno dostavila posebne informacije o financijskoj situaciji kluba Willem II. u 2009., a kako bi poduprla svoje stajalište da su mjere o kojima je odlučeno 2009. i 2010. bile racionalne, dostavila je i studiju koju je u studenome 2013. proveo Deloitte Financial Advisory Services i koja se odnosi na trošak raznih mogućnosti koje je općina imala u 2010.

([7]) 30.6.2008. – 1.7.2009.
([8]) 30.6.2009. – 1.7.2010.
([9]) *Plan van aanpak* Willem II od 23. srpnja 2010.

5. **PROCJENA MJERE**

5.1. **Postojanje državne potpore u skladu s člankom 107. stavkom 1. Ugovora**

(27) U skladu s člankom 107. stavkom 1. Ugovora državna potpora je svaka potpora koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih sredstava u bilo kojem obliku kojim se narušava ili prijeti da će se narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj u mjeri u kojoj to utječe na trgovinu među državama članicama. Uvjeti utvrđeni člankom 107. stavkom 1. Ugovora kumulativni su pa je stoga, kako bi se neka mjera smatrala državnom potporom, potrebno da se ispune svi ti uvjeti.

(28) Na temelju odluke o pokretanju postupka Komisija ocjenjuje, s obzirom na postojanje potpore, odluku općine iz 2009. o obustavi plaćanja najamnine za korištenje stadiona kluba Willem II. i odluku općine donesenu u svibnju 2010. o snižavanju, s retroaktivnim učinkom, te najamnine i ostalih troškova za korištenje stadiona. Komisija napominje da su obje te radnje blisko povezane u pogledu svoje kronologije, svrhe i situacije kluba Willem II. u tom trenutku te da bi se stoga trebale razmotriti zajedno.

5.1.1. *Financiranje putem državnih sredstava*

(29) Za obje te mjere odluke je donijela općina i one imaju izravan financijski učinak na njezin proračun; stoga one uključuju korištenje državnih sredstava. Prijenos državnih sredstava može poprimiti razne oblike, poput izravnih bespovratnih sredstava, zajmova, jamstava, izravnog ulaganja u kapital poduzetnika i koristi u naravi. Odricanje od prihoda koji bi u suprotnome bio plaćen državi isto tako predstavlja prijenos državnih sredstava.

5.1.2. *Gospodarska prednost*

(30) Tim mjerama mora se klubu Willem II. osigurati gospodarska prednost koju on ne bi imao pod normalnim tržišnim uvjetima. Nizozemska i općina tvrde da je općina djelovala u skladu s načelom ulagača u tržišnom gospodarstvu i s načelom vjerovnika u tržišnom gospodarstvu te da stoga nije klubu Willem II. pružila nikakvu prednost. Komisija se s tim stajalištem ne slaže zbog sljedećih razloga.

(31) Prednost postoji kad god se financijsko stanje poduzetnika poboljša kao rezultat intervencije države. To se procjenjuje na način da se financijska situacija poduzetnika nakon mjere uspoređuje se financijskom situacijom koja bi nastala da mjera nije uvedena. Bez te intervencije taj bi klub ostao u financijskim teškoćama i u opasnosti od stečaja i prelaska u nižu ligu. Neosporno je da se financijska situacija kluba Willem II. provođenjem mjera koje su predmet istražnog postupka znatno poboljšala.

(32) To ne bi bila neopravdana prednost kada bi općina mogla dokazati da je djelovala u skladu s načelom ulagača u tržišnom gospodarstvu i načelom vjerovnika u tržišnom gospodarstvu. Komisija napominje da je 2004. općina stekla puno vlasništvo nad stadionom. Za to je stjecanje platila ekonomsku vrijednost stadiona koja je utvrđena na temelju vanjske stručne procjene. Ugovor o zakupu s klubom Willem II. iz 2004. općina je sklopila potpuno upoznata s činjenicom da predmetni stadion nije višefunkcionalna arena nego nogometni stadion čiji je nužni korisnik Willem II. i čije su mogućnosti za korištenje u aktivnostima osim nogometa tek ograničene. Stoga je općina znala da je korištenje stadiona ovisilo o trajanju sposobnosti kluba Willem II. da plaća najamninu i ostale troškove iz ugovora. Ulagač u tržišnom gospodarstvu taj rizik uopće ne bi preuzeo ili bi ga preuzeo samo u zamjenu za odgovarajuću profitnu maržu i osiguranje od svake moguće insolventnosti nužnog korisnika.

(33) Kada je općina 2010. obavijestila općinsko poglavarstvo da je klub Willem II. na rubu stečaja, ona je ujedno utvrdila da je iskorištavanje stadiona od 2004. Imalo samo neutralan učinak na proračun. A ako ugovor o zakupu iz 2004. nije donio razumnu dobit, onda je 2010. izmjena uvjeta zakupa s retroaktivnim učinkom provedena uz poznavanje činjenice da njome iskorištavanje od 2004. Postaje gubitak. Time se isključuje mogućnost da je odluka iz 2010. o smanjenju najamnine u skladu s načelom ulagača u tržišnom gospodarstvu. Nijedan se poslovni subjekt ne bi složio s retroaktivnim izmjenama najamnine koje ne bi donosile nikakve mogućnosti osiguranja povrata od ulaganja.

(34) Međutim, Nizozemska i općina ujedno tvrde da je odluka općine kojom se klubu olakšao teret dugovanja bila u skladu s načelom vjerovnika u tržišnom gospodarstvu. Oni se u tom kontekstu pozivaju na činjenicu da se nekoliko velikih vjerovnika odreklo dijela svojih potraživanja prema klubu Willem II. Također se pozivaju na dio odluke o pokretanju postupka u kojemu je Komisija donijela zaključak da mjere općine Arnhem u korist nogometnog kluba Vitesse nisu bile državna potpora.

(35) U tom bi smislu Komisija prvo napomenula da odluke donesene 2009., o obustavi plaćanja najamnine, i 2010., o smanjenju, s retroaktivnim učinkom, najamnine i ostalih obveza plaćanja za korištenje stadiona, nisu bile donijete istodobno s odgovarajućim mjerama drugih vjerovnika. Osim toga, općina je 2010. ustupila klubu Willem II. iznos od 2,4 milijuna EUR, što je više od dvostrukog iznosa godišnje najamnine. Općina je zahtijevala da klub Willem II. radi čišćenja svoje bilance pregovara s ostalim vjerovnicima, ali nije postavila uvjete tih pregovora koji bi odgovarali uvjetima njezine vlastite intervencije. Također nije uvjerljiva tvrdnja da bi profesionalni nogometni klub u stečaju izgubio svoje odobrenje i da bi se općina našla u nezavidnom položaju s nogometnim stadionom koji bi se samo uz znatne troškove ulaganja mogao upotrijebiti za druge aktivnosti. U slučaju stečaja mogao se, kao korisnik stadiona, osnovati klub pravni nasljednik. Istina, on ne bi ušao izravno u profesionalne nogometne lige nego bi morao svoje natjecanje započeti u drugoj najvišoj amaterskoj ligi. Ali bi on imao mogućnost koristiti stadion i vratiti se u doglednoj budućnosti u profesionalnu ligu i tako doprinijeti prihodima od zakupa stadiona.

(36) Nizozemska ujedno navodi dopis Komisije od 11. srpnja 2002. u kojemu ona opisuje određene uvjete u kojima bi smatrala da financiranje sportske infrastrukture nije državna potpora. Ti uvjeti uključuju višefunkcionalni karakter arene, nediskriminirajući pristup njoj i primjerenost naknada za korištenje.

(37) Međutim, u ovom predmetu ta opažanja ne mogu dovesti do zaključka da klub Willem II. nije ostvario neopravdanu prednost. Već se moglo osporiti jesu li tvrdnje iz dopisa od 11. srpnja 2002. još uvijek relevantne, s obzirom na praksu Suda koji je javno ulaganje u infrastrukturu koja se stavlja na raspolaganje za javnu upotrebu smatrao državnom potporom. ([10]) Međutim, u sadašnjem predmetu odlučujuće je to što su općina i klub Willem II. 2004. sklopili ugovor kojim su se složili da godišnja najamnina bude 1 001 731 EUR. Ako se plaćanje te dogovorene najamnine prvo u dogovoru s općinom obustavi te ako se nakon toga iznos te najamnine retroaktivno smanji, općina time daje klubu Willem II. financijsku prednost koju on inače ne bi imao i koju mu u svakom slučaju privatni poslovni subjekt normalno ne bi dao.

(38) Zbog toga Komisija nije uvjerena da je općina postupala kao subjekt u tržišnom gospodarstvu, bilo kao ulagač ili kao vjerovnik ili oboje. Stoga Komisija zaključuje da je općina pružila financijsku potporu kako bi se izbjegao stečaj kluba Willem II., što subjekt u tržišnom gospodarstvu ne bi pružio, pa stoga to predstavlja prednost.

5.1.3. *Utjecaj na trgovinu i tržišno natjecanje*

(39) Nizozemska je izrazila dvojbe u pogledu učinka moguće potpore na unutarnje tržište klubova koji ne igraju nogomet na europskoj razini. U tom smislu, kako je istaknuto u uvodnoj izjavi 14., Komisija podsjeća da se profesionalni nogometni klubovi smatraju poduzećima i podliježu nadzoru državnih potpora. Bavljenje nogometom plaćeno je zaposlenje i usluga za koju se dobiva naknada; razvilo se u visokoprofesionalnu djelatnost pa mu se stoga povećao gospodarski učinak.

(40) Osim toga, Willem II. je potencijalni sudionik u europskim nogometnim natjecanjima, a ranije je u jednom europskom nogometnom natjecanju doista i sudjelovao. Kao profesionalni nogometni klub, osim što sudjeluje u nogometnim natjecanjima, on provodi gospodarske djelatnosti na nekoliko tržišta koja imaju međunarodnu dimenziju, kao što su tržišta transfera profesionalnih igrača, promidžbe, sponzoriranja, prodaje robe i izvješćivanja u medijima. Potporom profesionalnom nogometnom klubu jača se njegov položaj na svakom od tih tržišta, od kojih se većina proteže na nekoliko država članica. Stoga, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 15., ako se državna sredstva iskoriste za osiguravanje selektivne prednosti profesionalnom nogometnom klubu, neovisno o tome u kojoj ligi on igra, takvom potporom moglo bi se narušiti tržišno natjecanje i ona bi mogla utjecati na trgovinu među državama članicama u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora.

([10]) Npr. presuda od 19. prosinca 2012. u predmetu C-288/11 Mitteldeutsche Flughafen AG i Flughafen Leipzig-Halle GmbH protiv Komisije ECLI:EU:C:2012:821.

5.2. **Ocjena u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora**

(41) Komisija mora ocijeniti može li se predmetna mjera potpore u korist kluba Willem II. smatrati spojivom s unutarnjim tržištem. Nijedno od odstupanja navedenih u članku 107. stavku 2. Ugovora ne primjenjuje se na predmetnu mjeru potpore. U pogledu odstupanja predviđenih u članku 107. stavku 3. Ugovora, Komisija napominje da nijedna od nizozemskih regija nije obuhvaćena odstupanjem iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora. Predmetnom mjerom potpore ne promiče se važan projekt od zajedničkog europskog interesa niti se njome ispravlja ozbiljni nedostatak u nizozemskom gospodarstvu u smislu članka 107. stavka 3. točke (b) Ugovora. Također, ne može se tvrditi da se tom mjerom potpore promiče kultura niti da se čuva baština u smislu članka 107. stavka 3. točke (d) Ugovora.

5.2.1. *Primjenjive smjernice*

(42) Kada je riječ o odstupanjima u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora u korist potpora za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti, takve bi potpore mogle biti spojive ako ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu.

(43) Za potrebe svoje ocjene mjera potpore iz članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora, Komisija je izdala niz uredbi, okvira, smjernica i komunikacija u pogledu oblika potpora te horizontalnih ili sektorskih namjena za koje se potpore dodjeljuju. Budući da se u vrijeme kada su predmetne mjere poduzete klub Willem II. suočio s financijskih teškoćama te da je predmetnu potporu općina dodijelila kako bi se njome te teškoće riješile, primjereno je ocijeniti jesu li kriteriji iz Smjernica primjenjivi i ispunjeni ([11]).

(44) Komisija je u srpnju 2014. objavila nove Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama ([12]). No one nisu primjenjive na ove neprijavljene potpore koja su dodijeljene 2009. i 2010. U skladu s točkom 137. novih Smjernica, one bi se primjenjivale samo na potporu za sanaciju ili restrukturiranje odobrenu bez prethodnog odobrenja ako su dio potpore ili sva potpora dodijeljeni nakon objave tih smjernica u *Službenom listu Europske unije*. U skladu s točkom 138. novih smjernica, Komisija u svim drugim slučajevima provodi ispitivanje na temelju smjernica koje su se primjenjivale u trenutku dodjele potpora, što u ovom predmetu znači na temelju smjernica primjenjivih prije 2014.

5.2.2. *Klub Willem II. kao trgovačko društvo u teškoćama*

(45) U skladu s točkom 10. podtočkom (a) Smjernica, mora se smatrati da je društvo s ograničenom odgovornošću u teškoćama ako je više od polovine temeljnog kapitala nestalo, a više od četvrtine tog kapitala izgubljeno u prethodnih dvanaest mjeseci. U obračunskoj godini 2008./2009. ([13]) klub Willem II. imao je gubitak od 3,9 milijuna EUR uz promet od 11,4 milijuna EUR, a njegov se vlastiti kapital [*eigen vermogen*] smanjio s 4,1 milijun EUR na 0,2 milijuna EUR. U 2009./2010. ([14]) Willem II. je imao gubitak od 4,4 milijuna EUR uz promet od 9,9 milijuna EUR. Unatoč tome što mu je općina dodijelila 2,4 milijuna EUR, njegov se vlastiti kapital dodatno smanjio s 0,2 milijuna EUR na *minus* 2,1 milijun EUR. Stoga je Willem II. bez sumnje bio trgovačko društvo u teškoćama. Nizozemska nije osporila tu činjenicu. Stoga će se spojivost državnih potpora klubu Willem II. ocjenjivati u skladu sa Smjernicama.

5.2.3. *Ponovna uspostava dugoročne održivosti*

(46) U odjeljku 3.2. Smjernica zahtijeva se da se dodjeljivanje potpora uvjetuje provođenjem plana restrukturiranja (vidjeti točke 34. – 37. Smjernica) kojim se mora ponovno uspostaviti dugoročna održivost poduzeća u razumno dugom razdoblju. U pogledu toga Komisija napominje da je odluka općine o dodjeli 2,4 milijuna EUR klubu Willem II. podlijegala nizu uvjeta, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 12. Ti su uvjeti bili središnji dio plana restrukturiranja koji je sastavio klub Willem II. ([15])

([11]) Vidjeti bilješku 6.
([12]) Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama (SL C 249, 31.7.2014., str. 1.).
([13]) 30.6.2008. – 1.7.2009.
([14]) 30.6.2009. – 1.7.2010.
([15]) Vidjeti bilješku 9.

(47) Tim se planom nastojalo tijekom razdoblja od tri godine uspostaviti zdrav financijski položaj, a osim toga i ispuniti zahtjeve KNVB-a kojima se uvjetuje produljenje odobrenja klubu Willem II. za sudjelovanje u profesionalnim natjecanjima i za dobivanje statusa 2. kategorije do kraja njegove financijske godine 2012./2013.

(48) Planom restrukturiranja obuhvatila se nova uprava, znatno smanjenje u broju osoblja i u skupini igrača. Nekoliko je igrača bilo dano u transfer, postojeći ugovori bili su produženi uz niže isplate, a novi su ugovori sklopljeni bez plaćanja transfera. Time se tijekom dvije godine nakon donošenja plana ostvarilo smanjenje troškova za osoblje i igrače od 30 %. Uz 2,4 milijuna EUR dobivenih od općine, klub Willem II. mogao je osigurati nastavak doprinosa iznosom od 2,25 milijuna EUR iz privatnog sektora.

(49) Komisija je utvrdila da se planom restrukturiranja rješavaju uzroci financijskih teškoća kluba Willem II., a posebno troškovi za igrače u obliku plaća i transfera. Klub Willem II. planira uštedjeti na svojoj ključnoj djelatnosti. Plan restrukturiranja ne oslanja se na vanjske čimbenike kojima se klub Willem II. može pokušati koristiti, ali ih ne može potpuno kontrolirati, kao što su novi sponzori i povećanje broja gledatelja. Iako su financijski položaj i posebno negativan vlastiti kapital kluba Willema II. i dalje razlog za zabrinutost, predviđa se nastavak poboljšanja financijske situacije kao i nastavak njegova poslovanja kao profesionalnog nogometnog kluba. Razvoj situacije pokazuje da je taj plan doista bio realan. KNVB je status 2. kategorije dodijelio već u studenome 2011. Klub Willem II. je u 2010./2011. i ponovo u 2011./2012. uspio ostvariti poslovnu dobit u iznosu 0,3 milijuna EUR, čime je poboljšao položaj vlastitog kapitala s 30. lipnjem 2012. na *minus* 1,4 milijuna EUR.

5.2.4. *Kompenzacijske mjere*

(50) Točkama 38. – 42. Smjernica zahtijeva se da korisnik poduzme kompenzacijske mjere kako bi se minimizirao učinak potpora u smislu narušavanja te njihov negativan učinak na trgovinske uvjete. U točki odluke o pokretanju postupka Komisija navodi posebnu narav profesionalnog nogometa u tom pogledu i predlaže niz mjera koje bi se, u kontekstu profesionalnog nogometa i u smislu Smjernica mogle tumačiti kao kompenzacijske mjere, kao što je ograničenje broja registriranih igrača unutar okvira koji dopušta nacionalna organizacija, prihvaćanje ograničenja na plaće nižeg od uobičajenih standarda u tom sektoru, privremena zabrana plaćanja troškova transfera novih igrača ili povećanje djelatnosti od društvene koristi. Prihvaćanjem ograničenja broja igrača ili njihovih plaća klub bi ujedno prihvatio nepovoljan položaj u odnosu na konkurentne klubove koji takva ograničenja nemaju. Zabranom plaćanja transfera ograničava se izbor novih konkurentnih igrača.

(51) Komisija navodi da je klub Willem II. doista, u skladu s tim planom, smanjio broj zaposlenika i igrača. Broj zaposlenika smanjio se sa 79, koliko ih je bilo u sezoni 2009./2010. na 61 u sezoni 2010./2011. te 53 u sezoni 2011./2012. Broj registriranih igrača smanjio se s 31 na 27. Troškovi plaća ([16]) dovedeni su na razinu 48 % prometa, što je prilično ispod standarda UEFA-e koji iznosi 70 % samo za igrače. U razdoblju restrukturiranja nisu provedena nikakva plaćanja transfera novih igrača. Tim se mjerama oslabila momčad kluba i, posljedično, doprinijelo prelasku Willema II u drugu ligu na kraju sezone 2010./2011. i zatim ponovo 2012./2013. Komisija je ujedno navela veće troškove kluba u korist javnosti, odnosno za treninge amatera. Komisija zaključuje da su poduzete kompenzacijske mjere propisane u Smjernicama te da su one donijele učinak slabljenja konkurentnog položaja Willema II u profesionalnom nogometu.

5.2.5. *Potpora ograničena na najmanju potrebnu mjeru*

(52) Komisija također napominje da plan restrukturiranja u velikoj mjeri financiraju vanjski privatni subjekti, uz unutarnje uštede. Kada su se pojavile financijske teškoće, devet se privatnih subjekata usuglasilo da 2009. posude klubu Willem II. sveukupno 2,25 milijuna EUR. Njih se 2010. nagovorilo da te iznose i dalje ostave klubu i da ne podnose svoja potraživanja sve dok ih klub Willem II. ne bude sposoban otplatiti. Ujedno su prihvatili nižu kamatnu stopu u iznosu od 3 %. Njih šest pristalo je da otpišu sveukupno 10 % svojih potraživanja. Time se ispunio zahtjev iz točke 44. Smjernica prema kojem bi se kod srednjih poduzeća, kao što je Willem II., najmanje 40 % troškova restrukturiranja trebalo pokriti vlastitim doprinosima korisnika, uključujući vanjsko financiranje kojim se dokazuje uvjerenje u održivost korisnika.

([16]) U financijskim izvještajima Willema II. plaće igrača nisu odvojene od plaća ostalih zaposlenika.

(53) Iznos potpora bio je nužan. U skladu s planom restrukturiranja on bi trebao dovesti do umjereno pozitivnog rezultata u sezonama 2010./2011. i 2011./2012. te polagano povećavati vlastiti kapital. Time se Willemu II ne bi omogućila kupnja novih igrača ni njihovo privlačenje visokim plaćama.

5.2.6. *Praćenje i godišnje izvješće*

(54) Točkom 49. Smjernica zahtijeva se da države članice komuniciraju o pravilnoj provedbi plana restrukturiranja putem redovitih detaljnih izvješća. Točkom 51. utvrđuju se manje strogi uvjeti za mala i srednja poduzeća za koja se inače dovoljnim smatra dostavljanje kopije godišnje bilance i računa dobiti i gubitka. Nizozemska se obvezala podnositi ta izvješća.

5.2.7. *Načelo jednokratne dodjele*

(55) U skladu s točkama 72.–77. Smjernica Nizozemska je navela da klub Willem II. u razdoblju od 10 godina prije dodjeljivanja predmetne potpore nije primio potporu za sanaciju ili restrukturiranje. Ujedno se obvezala da klubu Willem II. neće u razdoblju od sljedećih 10 godina dodijeliti nikakvu potporu za sanaciju ili restrukturiranje.

6. **ZAKLJUČAK**

(56) Komisija zaključuje da je Nizozemska nezakonito provela potporu u korist kluba Willem II. kršeći time članak 108. stavak 3. Ugovora. Međutim, državna potpora u iznosu od 2,4 milijuna EUR, koja je dodijeljena klubu Willem II. 2009. i 2010., ispunjuje uvjete za potporu za restrukturiranje iz Smjernica i može se smatrati spojivom s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Državna potpora koju je Nizozemska provela u korist nogometnog kluba Willem II. iz Tilburga, u iznosu od 2,4 milijuna EUR, spojiva je s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Članak 2.

Ova je Odluka upućena Kraljevini Nizozemskoj.

Sastavljeno u Bruxellesu 4. srpnja 2016.

Za Komisiju
Margrethe VESTAGER
Članica Komisije